

ORKDAL I.L.

15.10.1903

Kjentmannsmerket I Orkdal 2013 - 2014

Kjentmannsmerket i Orkdal

- et prosjekt i trimavdelinga i Orkdal Idrettslag

Når du gjennomfører Kjentmannsmerket får du stadig nye mål for turene dine; du kommer deg ut, og det blir enklere å legge turen i ukjent terreng. Om du klarer å besøke alle postene, vil du få en følelse av naturens mangfold, og vi håper og tror du vil få mange flotte turer i Orkdal!

Postene i Kjentmannsmerket er spredt over hele kommunen, og de har varierende vanskelighetsgrad, med varierende avstand fra veg/parkering. Til sammen står 12 poster ute i sesongen, som varer mellom fra slutten av mai til oktober.

Hvis noe er galt og du under turen oppdager at noe er galt med posten, slik som nedblåst tavle, forsvunnet stifteteklemme, mangelfull merking eller annet, blir vi glade om du melder fra om dette til:

Jarle Tuflått, tlf. 994 78 826 eller Hallgeir Garberg, tlf. 975 32 206.

Praktiske opplysninger

Kjentmannsmerkekonvolutten inneholder informasjon om hver post, med plassering, vegbeskrivelse og hvordan du kommer dit. I konvolutten ligger også registreringskort.

Postene består av ei lita tretavle med nr. og navn på posten, stifte-klemme til registrering, og ofte også informasjon om stedet du står på.

Registreringskort består av nr. og navn på posten og et felt som du skal klippe i med stifteteklemmene som henger på postene. Pass på å klippe i riktig felt. Du kan kjøpe enkelt registreringskort til familiemedlemmer.

Premiering, alle som har besøkt minst ti poster, og levert registreringskort ved Orkdal folkebibliotek er med i trekningen om 2 gavekort i 2014.

Pris

Informasjonspakke med 1 kort: kr. 100,-

Ekstra registreringskort: kr. 20,-

Post 1 - Dugurdmålshaugen

Dette er et utsiktspunkt i Sundlimarka. Namnet skal etter det som blir fortalt ha følgende opphav: Under slåttomma var det i gamle dager vanlig og eta et måltid midt på dagen (det ble kalt dugur). Når sola sto over dette høgdedraget var det tid for å legge fra seg ljaen og riva og ta heimveg. På veg hit går du forbi sætergrenda Geitbuan. Her står det en bauta til minne om eidsvoldmannen Helmer Andersen Geteboe, som var fødd her.

Vegbeskrivelse: Utgangspunkt krysset Orkdalsvegen og FV 461 Fannrem - Solbu v/Fannarheim Kafe. Etter ca. 40 meter tar du mot venstre og følger Skaunvegen mot Sundli. Fra Fannrem til parkeringsplassen ved Lomtjønnen er det ca. 4,4 km. Den ligger på venstre side av veien. Herfra er det merket Løype. Noe myr på siste del av turen. Lengde ca. 2,5 km frem til posten.

Post 2 - Geitryggen

Geitryggen er et høgdedrag mellom Sundlibakkan og Espa. Posten ligger ved et utsiktspunkt som til daglig blir kalt «kammersloftet». Herfra har du fin utsikt utover nedre del av dalen. På veien oppover går du forbi husmannsplassen Ottarlia. I dag er den fritidseigendom.

Veibeskrivelse: Utgangspunkt er krysset mellom Orkdalsvegen og FV 461 mellom Fannrem og Solbu v/Fannarheimar Kafe. Etter ca. 40 meter tar du av til venstre og følger Skaunvegen i ca. 2,2 km til Sundli. Herfra er det merket løype. Joggesko kan anbefales. Løypelengde ca. 2,5 km frem til posten.

Post 3 - Knyken rundt

Dette er en rundtur i Knykenmarka. Posten er plassert ved Gapahuken som Olav Erling Solem har satt opp åvom gården på Fossjåren. Frem til posten er det ca. 3 km. Derfra fortsetter turen videre i ca. 2 km. tilbake til Knyken.

Vegbeskrivelse: Oppstart fra parkeringsplassen foran Knykstuggu, hvor du også kan parkere. Tørr sti det meste av turen.

Post 4 - Ustjåren

Postbeskrivelse: Gapahuken ligger ca. 300 m. o.h. Her var det fra gammelt av en varde. Flott utsiktspunkt, hvor vi har Råbygda og Gjølme under oss. Flott utsikt mot Grønøra, Orkanger og Thamshavn. Videre utover Orkdalsfjorden mot Byneset og over mot Fosen.

Veibeskrivelse: Det er flere aktuelle kjøreruter for å komme til Ustjårbakkan, der turløypa starter.

Vi beskriver følgende rute: Utgangspunkt rundkjøringa ved Amfi (Domus) Du kjører 1 km på FV 710 mot Gjølme. Tar av til venstre ved skilt retning Fannrøm. Videre 2,4 km til avkjørsel til høyre merket Solem. Videre 1,3 km til toppen av Ustjårbakkan . Ved (Våggåskjæle) snuplass tar du til høyre og følger grendavei, etterhvert skogsbil når bebyggelsen tar slutt. Parkering ved snuplass etter 1,2km. Følg rett fram på skogsveien i ca. 1 km. Ta så av til høyre mot Varden, og følg merket sti over Stormyra ca. 500 meter til posten.
Gode tursko anbefales.

Post 5- Våttåsen

Postbeskrivelse: Våttåsen er en høyde på ca. 250 m.o.h. Der var det en varde fra gammelt av. Vardene var plassert slik at de "kommuniserte" med hverandre, gamle dagers varslingsystem når ufred truet landet. Det ble tent bål fra varde til varde.

Ved tusenårsskiftet (1999/2000) var det vardetenning rundt om i Norge, også på Våttåsen. Grunneier har senere sørget for at det har blitt en tradisjon med bålrenning på Våttåsen ettermiddagen på nyttårsaftnen. Våttåsen er ett flott utsiktspunkt nedover Orkdalen og ut deler av fjorden.

Beskrivelse: Ta av fra Orkdalsveien ved Fannarheimr. Følg fylkesveien mot Solbu i 4,1 km. Parker på anvist plass på høyre side av veien ved Steinshaugen (Vedplass). Gå derfra ca. 100 meter sørover til merket sti på venstre side av veien. Først en bratt skråning som går over til traktorvei. Følg denne til posten. Bratt løype ca. 2 km.
Gode tursko anbefales.

POST 6 - SAGDAMMEN/RØSSAGA

Postbeskrivelse: Sagfossen oppsto i slutten av istida. Frostsprenging og elveerosjon har utvidet og gravd i fossen i 10 000 år, og i dag renner alt vannet gjennom en kløft i berget.

På 1600-tallet sto det ei oppgangssag her, men den ble liggende innenfor Løkkenverkets cirkumferens (d.v.s en radius på 45,2km), hvor verket hadde tilgang på tømmeret. Det betød at grunneierne ikke kunne ta av egen skog og nyttiggjøre seg den. De fikk imidlertid tilgang til skogen igjen da Løkkenverket tok i bruk sprengstoff - antakelig en gang på 1800-tallet. Tidlig stod det også ei kverni juvet.

Demning av laftet konstruksjon med rom fylt av stein lå helt på kanten av den store kløfta.

Røssaga var et forholdsvis stort sagbruk, med en stor bygning som delvis lå ute i juvet, der den stod på påler. Fra demningen i Sagfossen gikk det en renne ned til turbinen som var laget av jern. Vannet ble satt på ved å åpne en luke i demningen, da fikk det høyt trykk og ga god fart på sagbladet. Sagbenken hadde to sagblad (dobbelspindel).

Saga lå i høyde med vannflata i dammen, og med haker ble tømmeret dratt inn på saga gjennom ei snekra renne. Det var drift på saga frem til 1938.

Kilde: Årboka for Orkdal 2011 (Orkdal Historielag) Artikkel av Arnfinn Sæthre.

Post 6 - Sagdammen/Røssaga

Veibeskrivelse:

Følg FV 65 mot Svorkmo. Ta av FV 65 ved avkjørsla til Berbusjåren like sør for Moe kirke. Følg så denne veien i ca. 1,3km. Ved skiltet "Asbøll Oppigard" tar du av til høyre, kjør ca. 200 m. og parker ved klubbhuset til Svorkmo/N.O.I ved Asbølsaga. Derfra følger du merket gårdsvei/skogsvei i ca. 3,5km fram til posten. Passer godt med joggesko. Er også en fin tur på sykkel, da vegen har en bra standard.

POST 7 -- GRØNDALSSÆTRA

Grøndalssætra er opprinnelig en del av Bjørndalseiendommen. Eiendommen ble delt i 1791.

I Grøndalen har det så vidt vites aldri vært fast bosetting, men fra ca 1805 ble det settet her. Det var bønder fra Melhus som fraktet buskapen sin hit. I alt var det 16 gårdsabruk i Melhus som settet i området her. De kjøpte opp både Kvernmo, Steinlia, Fjellia, Fjellkjøsen og deler av Bjørndalen. På det meste skal det ha vært 6 settrer på Bjørndalseiendommen. Den mest intensive perioden var fram til ca 1830.

Etter Geitastrandboka gikk seterveien opp Varmbobakkene og ned til Buvika. Derfra den gamle allmennvegen over Snøfuglan til Sim og By i Skaun, videre om Lisbetsætra, Hafsmoen og ned Sundlibakkene til Fannrem. Videre ned Orkdalen til Råbygda, over Våmyra og ned til Fjellkjøsen.

Setereiendommen i Grøndalen gikk senere en del i handel. Jon Knutsen Sundli var en av eierne her i 1875. I årbok for Orkdal Historielag for 1982 skriver lærer Arnt Sundli om at han som 10 åring i 1894 var med som gjetergutt her.

Det var Berit Sundli, kona til Jon Sundli som var setertaus. Han forteller samtidig at det var Gjesvål som da settet på Nysætra.

Det var Nils Hansen Songli, Jon Olsen Vigen og Karl Sundli som solgte Grøndalseiendommen til Sognli Jaktklubb AS i 1908. Hele Bjørndalseiendommen ble overtatt av Songli Jaktklubb i 1908.

Kilder: Geitastrandboka v/Per O. Rød
Artikler i årbøker av Orkdal Historielag.

Post 7 Grøndalssætra

Veibeskrivelse:

Kjør riksvei 710 til Geitastranda. Ved Ofstad tar en av til Husdalen (skilt merket Kvernmo). Ved Kvernmo etter ca.6,5 km er det veibom (bompenger) for å kjøre Fjellkjøsveien videre.

Ved ny bom ved Fjellkjøsvatnet er det parkering. Herfra er det merket løype, først ca 2 km bilvei, (kan bruke sykkel). Fra enden på bilveien er det ca 2,5 km med sti/merket løype i skogs-og endel myrterreng. Fjellsko/støvler anbefales.

POST 8 - BERGROMMET

Dette var et plassrom under gården Almli som var bebodd i perioden 1857 til 1901. Dette har sammenheng med at det var en omfattende virksomhet med bergverksdrift i området.

De som bodde her var Tore Jonsson f.1823 og Kari Larsdatter f. 1818. De hadde 8 barn, født i perioden 1849 til 1863. Tore kom fra Husdalen og Kari fra Isdalen.

Ved folketellinga i 1865 bodde Tore og Kari her med de 4 minste barna. De hadde 1 ku og 2 sauer og sådde 1 kvarttynne havrekorn og satte 2 tønner poteter.

Det er ikke lett i dag å se hvor havren og potetene ble dyrket.

Det var for øvrig flere plasser oppe i lia her, både på Furen, Almli og Hukkelåsen.

Veibeskrivelse:

Med utgangspunkt i rundkjøringa ved AMFI, følg riksvei 710 mot Geitastrand. Kjør 7,3 km til Almli steinbrudd og parker der. Herfra er det merket etter traktorvei innover lia. Inne i lia tar en av til høyre fra traktorveien og følger sti fram til posten. Løypelengde ca. 1,5 km. Noe stigning. Joggeskoterreng i tørt vær.

Kilde: Geitastrandboka v Per O. Rød.

Post - 9 - Stavelifossen

Postbeskrivelse: Du står nå ved Stavelifossen i Svorkavassdraget. Svorka er et sidevassdrag til Orkla og munner ut i Orkla ved Svorkmo.

Svorka har sitt utspring i Krokutvatna. Den renner sammen med Trivja som kommer fra Holsjøen. Fra Svorksjøen kommer Sagelva som renner sammen med Svorka ved Åmot. Svorka tas inn på tilløpstunnel til Svorkmo kraftverk noen hundre meter nedenfor fossen.

Av fiskeslag har vassdraget ørret og røye og en betydelig bestand av ål. Dersom du besøker fossen på sommeren vil du kunne se ålyngel som forsøker berget ved fossen på veg mot vann og tjern lenger oppe. Områdene omkring Stavelifossen og Stavelitjøna har enkelte regionalt sjeldne fugle- og dyrearter, og er derfor spesielt verdifulle. Det finnes gode muligheter for friluftsliv i området og utmarksnæringer kan ha gitt grunnlag for fast bosetting i forhistorisk tid. Langs vassdraget har sagbruksdrift lange tradisjoner, tjære-brenning har vært en viktig aktivitet og det finnes flere kulturminneinteresser.

Stavelifossen ble spesielt godt kjent lokalt da Orkdal Energi i 2001 satte i gang en utredning med tanke på kraftproduksjon i Svorkavassdraget. Dette skapte et stort engasjement der politikere og interesseorganisasjoner i både Meldal og Orkdal kjempet på begge sider for eller mot utbygging. Mange fryktet at Stavelifossen ville bli tørrlagt.

Kommunestyrene i både Meldal og Orkdal gikk imot utbygging, og noen år senere fikk vassdraget vernestatus. I 2010 søkte OK kraftverk, med Statskog som største eier, om konsesjon for å bygge et minikraftverk i vassdraget. Dette ble endelig avslått av NVE i 2012 med den begrunnelsen at ulempene for de allmenne interessene i området ville bli større enn de fordelene tiltaket ville kunne gi.

Forhåpentligvis vil vi i uoverskuelig fremtid kunne glede oss over å ha en så flott naturperle i nærområdet vårt.

Veibeskrivelse: Følg FV 65 til Svorkmo. Ta av til FV 700, følg denne over Svorkmobrua, ta til venstre mot Hølanda. Etter ca. 650 meter kommer du til brua over Svorka. Kjør rett fram mot Åmot. Følg denne veien i 1,9 km, der finner du anvist parkering på venstre side ved 2 store hønsefjøs. Ikke parker foran siloene. Følg veien videre derfra i ca. 1,8 km. Ta av til høyre på Bustadveien som er bomvei, og følg merking derfra til Stavelifossen. Lett løype passer bra med joggesko. Kan anbefale at dere tar med sykkel for å utforske området nærmere.

Post 10 - Damslettet

Dette er en utmarksteig som ligg under Dammen gnr. 10 bnr 35, eigar Arnt Otto Lie. I tidligere tider var det sæter drift her. I følge Gardtales i Orkdal ble mjølka båret ned berga, ofte både kveld og morgen. I 1907 satte Arnt Eriksen, som da var eigar opp en løpestreng som dei frakta mjølk, høy og ved med ned den bratte lia. Den var i bruk til 1950. Det hendte for øvrig en dødsulykke første året løpstrengen var i bruk. Lars Damman som da var 77 år, skulle holde oppsyn der strengen var festet, mens Lars Eriksen var oppe på Slettet for å sende veden ned. Da ei av vedbørene tok bakken, spratt en vedstrange løs og traff Lars i tinningen, så han døde.

Vegbeskrivelse: Turen starter ved Frisbrua der Espaveien starter. Herfra er det merket løype. Parkering på sørsida av Frisbrua. Joggesko kan anbefales. Lengde ca. 3,3 km frem til posten.

Post 11 - Rabborda

Dette er et høgdedrag mellom Lium-grenda i Hoston og Vasslia. I nord øst ser du Vasslivatnet og Vasslia, i vest Slettfjellet og i nordvest gårdene Meåsen og Hoseten

Vi tar med en lokal historie. For mere en hundrede år sida kom en utvandrer heim fra Amerika. Han hadde med seg en god del penger i sekken. Disse la han i et glass og grov det ned i et område som heter Bakplassberga, ikke langt herifra. Historia sier at pengene senere aldri ble funnet igjen.

Veibeskrivelse: Utgangspunkt Best bensinstasjon på Fannrem. Du følger RV 65 (8,8 km) til Vormstad og svinger av mot Hoston. Derfra kjører du (7,2 km) og parkerer ved et leskur på venstre side, ved avkjørsel til Nordlian. Derfra der det merket løype. Første del av løypa er veg/sti. På slutten er det noe myr/skogsmark.

Lengde ca. 2,2 km

Fjellsko/støvler anbefales

POST 12 - NOVABERGET

Toppen av Novaberget ligger 492 m.o.h. og er et fint utsiktspunkt. Mot nordvest ser vi Langlidalsheian. Mot nord/nordøst Våvatnet, Våvasslifjellet og Koksteinfjellet. Mot øst ser vi Jamtfjellet og i sør/sørvest sees Steinbruddhytta og Omnfjellet. Rett nedenfor Novaberget i sørvest ligger ei lita tjønn med navn Bånkroktjønna.

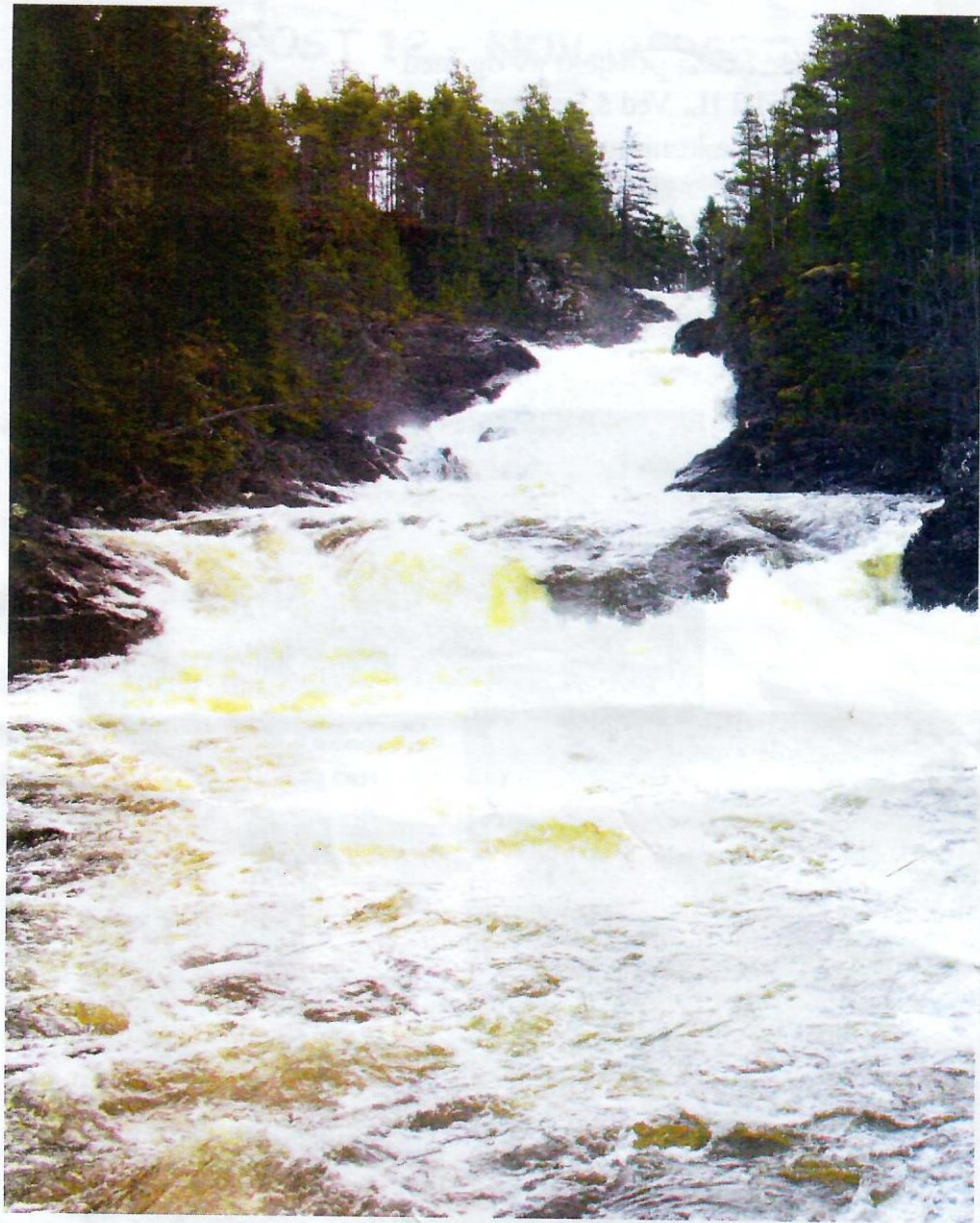
Veibeskrivelse:

Kjør riksvei 714 mot Våvatnet. Parker på rasteplass med turistinformasjon like før kommunegrensa mot Snillfjord.

Derfra merket løype fra andre siden av veien. Løypelengde ca 1,5 km med en stigning på ca 180 m. Fjellsko/støvler passer best.

Kjentmannsmerket er et prosjekt av og med Trimavdelinga i Orkdal IL. Ved å besøke våre 12 poster, fordelt over hele kommunen, får du god kjennskap til naturens mangfold. I tillegg får du selvfølgelig flott mosjon og en god porsjon lokalkunnskap med på kjøpet!
 Kom deg ut på tur med OIL!

Stavelifossen